



Crna Gora
PI Centar za stručno obrazovanje

**Analiza ranog napuštanja srednjeg stručnog
obrazovanja
u školskoj 2024/25 godini**

Podatke obradila: Džana Baković, samostalna savjetnica I za istraživanje, praćenje i analizu

Odjeljenje za kvalitet, istraživanje i kontinuirani profesionalni razvoj



Crna Gora *PI Centar za stručno obrazovanje*

UVOD

Rano napuštanje školovanja predstavlja jedan od značajnih izazova savremenih obrazovnih sistema, s obzirom na to da ima dugoročne posljedice po obrazovne ishode, zapošljivost mladih i njihovu socijalnu uključenost. Učenici koji prerano napuste obrazovanje suočavaju se sa povećanim rizikom od nezaposlenosti, socijalne isključenosti i ograničenih mogućnosti za lični i profesionalni razvoj, zbog čega se praćenje ovog fenomena prepoznaje kao važno pitanje obrazovnih politika, kako na nacionalnom, tako i na evropskom nivou.

Smanjenje ranog napuštanja školovanja predstavlja jedan od prioritetnih ciljeva evropskog strateškog okvira u oblasti obrazovanja do 2030. godine, a praćenje trendova i razloga napuštanja školovanja smatra se ključnim preduslovom za planiranje efikasnih preventivnih i intervencionih mjera. Ovakav pristup je u skladu i sa opredjeljenjima Strategije reforme obrazovanja 2025–2035, koja naglašava značaj praćenja ranog napuštanja školovanja i jačanja preventivnih mehanizama, posebno u okviru srednjeg stručnog obrazovanja. U tom kontekstu, posebno je važno kontinuirano analizirati podatke koji omogućavaju pravovremenu identifikaciju učenika u riziku i usmjeravanje podrške ka onim grupama koje su najizloženije ranom napuštanju obrazovanja.

U skladu sa ovim opredjeljenjima, Centar za stručno obrazovanje u kontinuitetu sprovodi praćenje i analizu podataka o ranom napuštanju srednjeg stručnog obrazovanja, sa ciljem sagledavanja obima, strukture i razloga zbog kojih učenici napuštaju redovno školovanje. Analiza predstavlja dio kontinuiranih napora usmjerenih ka unapređenju kvaliteta, dostupnosti i inkluzivnosti srednjeg stručnog obrazovanja, kao i ka jačanju preventivnih mehanizama unutar obrazovnog sistema.

Ova analiza ranog napuštanja srednjeg stručnog obrazovanja u školskoj 2024/25. godini ima za cilj da pruži sveobuhvatan uvid u obim i karakteristike osipanja učenika, identifikuje ključne razloge napuštanja školovanja i rizične grupe učenika, te da posluži kao analitička osnova za planiranje i unapređenje mjera u okviru aktuelnih reformskih procesa u oblasti obrazovanja.



Crna Gora
PU Centar za stručno obrazovanje

Tabelarni prikaz dobijenih podataka (svi podaci su dobijeni iz MEIS-a.):

Tabela 1.

RAZLOG NAPUŠTANJA ŠKOLE	BROJ UČENIKA KOJI SU NAPUSTILI OBRAZOVANJE TOKOM ŠK. GODINE 2024/25 % u odnosu na ukupan broj upisanih učenika		BROJ UČENIKA KOJI U TEKUĆOJ ŠKOLSKOJ GODINI 2025/26 NISU U SISTEMU OBRAZOVANJA / % u odnosu na ukupan broj upisanih učenika	
Disciplinska mjera prepisa iz jedne škole u drugu	2	0.01%	1	0.01%
Isključen	800	4.24%	512	2.72%
Ispisan/a na zahtjev roditelja/staratelja	77	0.41%	49	0.26%
Premинуo/la	1	0.01%	1	0.01%
Prepis iz odjeljenja u drugo odjeljenje	2	0.01%	0	0%
Preselio/la u inostranstvo	17	0.09%	16	0.08%
Samovoljno se ispisao/la iz škole/vrtića	84	0.45%	56	0.30%
Stupio/la u bračnu zajednicu	1	0.01%	1	0.01%
Stupio/la u radni odnos	8	0.04%	7	0.04%
UKUPNO	992	5.26%	643	3.41%

Podaci iz Tabele pokazuju da je u školskoj 2024/25. godini ukupno 992 učenika napustilo obrazovni sistem, što čini 5,26% u odnosu na ukupan broj upisanih učenika. Od tog broja, 643 učenika ili 3,41% se u tekućoj školskoj 2025/26. godini nije vratilo u sistem obrazovanja, što predstavlja realan pokazatelj stope osipanja učenika. U poređenju sa prethodnom školskom 2023/24. godinom, kada je broj učenika koji su napustili obrazovanje iznosio 846 ili 4,73%, a van sistema ostalo 547 učenika ili 3,06%, evidentan je porast i ukupnog broja učenika koji napuštaju školu, kao i broja onih koji se nakon napuštanja ne vraćaju u obrazovni sistem, što ukazuje na nastavak negativnog trenda ranog napuštanja školovanja.

Ako detaljnije posmatramo razloge napuštanja škole, najveći broj učenika je isključen iz sistema obrazovanja – njih 800 ili 4,24%, od čega 512 učenika ili 2,72% nije u sistemu obrazovanja u tekućoj školskoj godini. Ova kategorija i dalje predstavlja dominantan razlog ranog napuštanja školovanja, što ukazuje na potrebu jačanja preventivnih i podržavajućih mjera unutar školskog sistema, posebno u segmentu praćenja izostanaka i disciplinskih postupaka.



Crna Gora
PU Centar za stručno obrazovanje

Samovoljno se iz škole ispisalo 84 učenika ili 0,45%, dok se 56 učenika ili 0,30% nije vratilo u sistem obrazovanja. Na zahtjev roditelja ili staratelja ispisano je 77 učenika ili 0,41%, a 49 učenika ili 0,26% se nije ponovo uključilo u obrazovni sistem. Ovi podaci ukazuju na i dalje prisutan uticaj porodičnih i individualnih faktora u donošenju odluka o prekidu školovanja.

Broj učenika koji su se preselili u inostranstvo iznosi 17 ili 0,09%, od čega 16 učenika ili 0,08% više nije u sistemu obrazovanja, što predstavlja blagi porast u odnosu na prethodnu školsku godinu. U radni odnos stupilo je 8 učenika ili 0,04%, a njih 7 ili 0,04% se nije vratilo u sistem obrazovanja, što ukazuje na ekonomsku dimenziju ranog napuštanja školovanja.

Broj učenika koji su stupili u bračnu zajednicu i dalje je nizak – 1 učenik ili 0,01%, a isti broj se nije vratio u sistem obrazovanja. Zabilježen je i jedan smrtni slučaj (0,01%). Ostali razlozi napuštanja, poput disciplinske mjere prepisa iz jedne škole u drugu i prepisa iz odjeljenja u drugo odjeljenje, zastupljeni su u zanemarljivom broju i nemaju značajniji uticaj na ukupnu stopu osipanja.

Tabela 2.

ŠKOLSKA GODINA	2023/24		2024/25	
	BROJ UČENIKA KOJI SU NAPUSTILI OBRAZOVANJE TOKOM ŠK. GODINE 2023/24	BROJ UČENIKA KOJI U TEKUĆOJ ŠKOLSKOJ GODINI 2024/25 NISU U SISTEMU OBRAZOVANJA	BROJ UČENIKA KOJI SU NAPUSTILI OBRAZOVANJE TOKOM ŠK. GODINE 2024/25	BROJ UČENIKA KOJI U TEKUĆOJ ŠKOLSKOJ GODINI 2025/26 NISU U SISTEMU OBRAZOVANJA
	% u odnosu na ukupan broj upisanih učenika	% u odnosu na ukupan broj upisanih učenika	% u odnosu na ukupan broj upisanih učenika	% u odnosu na ukupan broj upisanih učenika
%	4.73%	3.06%	5.26%	3.41%

Podaci iz tabele pokazuju blagi porast broja učenika koji su napustili obrazovni sistem između školske 2023/24. i 2024/25. godine. U školskoj 2023/24. godini, procenat učenika koji su napustili školu iznosio je 4,73%, dok je 3,06% učenika ostalo van obrazovnog sistema u tekućoj školskoj 2024/25. godini.



Crna Gora
JI Centar za stručno obrazovanje

U školskoj 2024/25. godini, procenat učenika koji su napustili obrazovanje povećan je na 5,26%, dok je 3,41% učenika ostalo van obrazovnog sistema u školskoj 2025/26. godini. Ovi pokazatelji ukazuju na postojan problem osipanja učenika, uz blagi, ali kontinuirani porast broja učenika koji se nakon napuštanja ne vraćaju u obrazovni sistem.

*** BROJ UČENIKA KOJI SU NAPUSTILI OBRAZOVANJE TOKOM ŠK. 2024/25 GODINE**

Tabela 3.

	Dječaci	Djevojčice
Dječaci, djevojčice u odnosu na ukupan broj osipnika	755	237
%	76%	24%

Tabela 4.

	Zanimanja 3.stepena	Obrazovni programi 4.stepena
Napustili u odnosu na ukupan broj upisanih u 3. tj. 4. stepen	503	489
%	11.70%	3.36%

Tabela 5.

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj osipnika po razredu iz kog su napustili školu	284	247	315	146
%	5.02%	4.78%	6.69%	4.39%

*** BROJ UČENIKA KOJI U TEKUĆOJ ŠKOLSKOJ GODINI 2025/26 NISU U SISTEMU OBRAZOVANJA**

Tabela 3.1

	Dječaci	Djevojčice
Dječaci, djevojčice u odnosu na ukupan broj osipnika	479	164
%	74%	26%



Crna Gora
JU Centar za stručno obrazovanje

Tabela 4.1

	Zanimanja 3.stepena	Obrazovni programi 4.stepena
Napustili u odnosu na ukupan broj upisanih u 3. tj. 4. stepen	347	296
%	8.07%	2.03%

Tabela 5.1

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj osipnika po razredu iz kog su napustili školu	163	98	236	146
%	2.88%	1.90%	5.01%	4.39%

Broj dječaka koji su napustili obrazovanje u školskoj 2024/25. godini (tabela 3) i dalje je značajno veći u odnosu na djevojčice. Obrazovanje je napustilo 755 dječaka ili 76%, dok je broj djevojčica koje su napustile obrazovanje 237 ili 24%. Ovi podaci potvrđuju da dječaci čine dominantnu grupu među učenicima koji napuštaju srednje stručno obrazovanje. Broj dječaka koji se nije vratio u sistem obrazovanja u tekućoj školskoj 2025/26. godini iznosi 479 ili 74%, dok je broj djevojčica u istoj kategoriji 164 ili 26% (tabela 3.1), što ukazuje na kontinuitet rodnog disbalansa i kada je riječ o povratku učenika u obrazovni sistem.

Kada govorimo o napuštanju obrazovnih profila III i IV nivoa (tabela 4), i dalje je prisutan veći stepen osipanja učenika iz obrazovnih programa III nivoa. U školskoj 2024/25. godini, 503 učenika ili 11,70% napustilo je obrazovne programe III nivoa, dok je 489 učenika ili 3,36% napustilo obrazovne programe IV nivoa. Ovi podaci potvrđuju da su učenici u trogodišnjim obrazovnim programima u znatno većem riziku od ranog napuštanja školovanja. Od ukupnog broja učenika koji su napustili zanimanja III nivoa, 347 učenika ili 8,07% nije se vratilo u sistem obrazovanja u tekućoj školskoj godini, dok je kod obrazovnih programa IV nivoa 296 učenika ili 2,03% ostalo van sistema obrazovanja (tabela 4.1).

Analiza osipanja po razredima (tabela 5) pokazuje da najveći broj učenika napušta školu u III razredu – 315 učenika ili 6,69%, dok značajan broj učenika napušta školu i u I razredu – 284 učenika ili 5,02%. Školu je u II razredu napustilo 247 učenika ili 4,78%, dok je najmanji, ali i dalje zabrinjavajući broj učenika koji napuštaju školu u IV razredu – 146 učenika ili 4,39%. Ovi podaci ukazuju na izražen problem osipanja u srednjim razredima školovanja, posebno u trećem razredu.



Crna Gora
JI Centar za stručno obrazovanje

Kada posmatramo učenike koji se nisu vratili u sistem obrazovanja u tekućoj školskoj 2025/26. godini (tabela 5.1), vidimo da od 284 učenika koji su napustili I razred, njih 163 ili 2,88% nije u sistemu obrazovanja. Od 247 učenika koji su napustili II razred, 98 učenika ili 1,90% se nije vratilo u sistem obrazovanja. Posebno zabrinjava podatak da se od 315 učenika koji su napustili III razred, čak 236 učenika ili 5,01% nije vratilo u sistem obrazovanja. Svi učenici koji su napustili IV razred – njih 146 ili 4,39% – nisu se vratili u sistem obrazovanja u tekućoj školskoj godini.



Crna Gora *Pl Centar za stručno obrazovanje*

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Podaci iz ove analize ukazuju na nastavak rasta trenda ranog napuštanja srednjeg stručnog obrazovanja, uz povećanje kako ukupnog broja učenika koji napuštaju školu, tako i broja učenika koji se nakon napuštanja ne vraćaju u sistem obrazovanja. U školskoj 2024/25. godini, procenat učenika koji su napustili obrazovanje iznosio je 5,26%, dok je 3,41% učenika ostalo van sistema obrazovanja u tekućoj školskoj 2025/26. godini. Iako je ovaj procenat i dalje ispod ciljne vrijednosti od 10% definisane Evropskom strategijom, uočen rastući trend jasno ukazuje da problem osipanja učenika zahtijeva pojačanu pažnju, sistemsku prevenciju i blagovremene intervencije.

Analiza razloga napuštanja škole pokazuje da je isključenje učenika i dalje dominantan razlog ranog napuštanja obrazovanja, pri čemu značajan broj tih učenika ostaje van sistema obrazovanja u narednoj školskoj godini. Pored toga, značajan broj učenika napušta školu na zahtjev roditelja ili samovoljno, što ukazuje na potrebu snažnijeg rada sa porodicama, ali i na potrebu jačanja motivacije učenika za ostanak u obrazovnom sistemu.

Manji, ali kontinuirano prisutni razlozi napuštanja školovanja uključuju preseljenje u inostranstvo, stupanje u radni odnos i stupanje u bračnu zajednicu. Ovi razlozi, iako kvantitativno manje zastupljeni, ukazuju na širi društveni i socio-ekonomski kontekst u kojem funkcioniše srednje stručno obrazovanje.

Rodna struktura učenika koji napuštaju školu pokazuje da je broj dječaka koji napuštaju obrazovanje i dalje značajno veći u odnosu na djevojčice, kao i da se veći broj dječaka ne vraća u sistem obrazovanja nakon napuštanja škole. Ovakav obrazac ukazuje na potrebu ciljanih intervencija usmjerenih posebno ka dječacima, kao rizičnoj grupi u pogledu ranog napuštanja školovanja.

Kada je riječ o obrazovnim profilima, analiza potvrđuje da učenici obrazovnih programa III nivoa napuštaju školu u znatno većem broju nego učenici obrazovnih programa IV nivoa, kao i da se veći broj učenika III nivoa ne vraća u sistem obrazovanja nakon napuštanja. Ovi podaci ukazuju na potrebu dodatnog unapređenja kvaliteta, atraktivnosti i relevantnosti trogodišnjih obrazovnih programa.

Analiza po razredima pokazuje da najveći broj učenika napušta školu u prvom i trećem razredu, dok je najmanji broj onih koji napuštaju školu u drugom razredu, ali i dalje značajan. Posebno zabrinjava podatak da se veliki broj učenika koji napuste školu u nižim i srednjim razredima ne vraća u sistem obrazovanja, dok učenici koji napuste školu u završnom razredu u najvećem broju slučajeva trajno ostaju van sistema obrazovanja. Ovi nalazi ukazuju na potrebu



Crna Gora *PU Centar za stručno obrazovanje*

fokusiranih mjera podrške u ranim fazama srednjoškolskog obrazovanja, ali i na potrebu jačanja mehanizama zadržavanja učenika u završnim razredima.

Sistem MEIS omogućio je precizno praćenje učenika koji su u riziku od ranog napuštanja školovanja, kroz praćenje izostanaka i uspjeha, što školama daje mogućnost da blagovremeno identifikuju potencijalne "osipnike" i preduzmu preventivne mjere. Na taj način, škole mogu ciljano djelovati kroz individualno savjetovanje učenika i roditelja i izradu planova podrške za učenike u riziku.

Na osnovu identifikovanih problema, predlažu se sljedeće preporuke za smanjenje ranog napuštanja srednjeg stručnog obrazovanja:

- Razvijanje programa prevencije – implementirati systemske i sveobuhvatne programe prevencije osipanja učenika, sa posebnim fokusom na rizične grupe, naročito dječake i učenike obrazovnih programa III nivoa.
- Unapređenje saradnje sa roditeljima – jačati saradnju sa roditeljima kroz radionice, savjetovanja i redovnu komunikaciju, s ciljem podizanja svijesti o značaju obrazovanja.
- Fokus na individualne potrebe učenika – razvijati modele individualizovane podrške koji uključuju pedagošku, psihološku i savjetodavnu pomoć učenicima.
- Unapređenje obrazovnih programa – posebno unaprijediti obrazovne programe III nivoa kroz modernizaciju nastavnih sadržaja, jačanje praktične nastave i povezanost sa tržištem rada.
- Podrška u prelaznim fazama – razviti programe podrške učenicima prilikom prelaska iz osnovne u srednju školu, kao i između pojedinih razreda.
- Smanjenje pritiska i jačanje podrške učenicima – raditi na smanjenju školskog stresa kroz fleksibilnije metode ocjenjivanja i jačanje socio-emocionalne podrške.
- Promocija obrazovanja kao društvene vrijednosti – sprovoditi kampanje koje afirmišu obrazovanje kao ključnu vrijednost za lični i društveni razvoj.
- Kontinuirani monitoring i evaluacija – uspostaviti mehanizme redovnog praćenja efekata sprovedenih mjera i prilagođavanja politika na osnovu podataka.

Zaključno, preporuka je da se kontinuirano radi na unapređenju kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja, kroz unapređenje kvaliteta nastave i programa, razvoj karijernog vođenja i savjetovanja, jačanje savjetodavnih službi i bolju povezanost sa poslodavcima. Problem osipanja učenika zahtijeva multidisciplinarni i sistemski pristup, uz koordinisano djelovanje obrazovnog sistema i drugih relevantnih društvenih aktera.